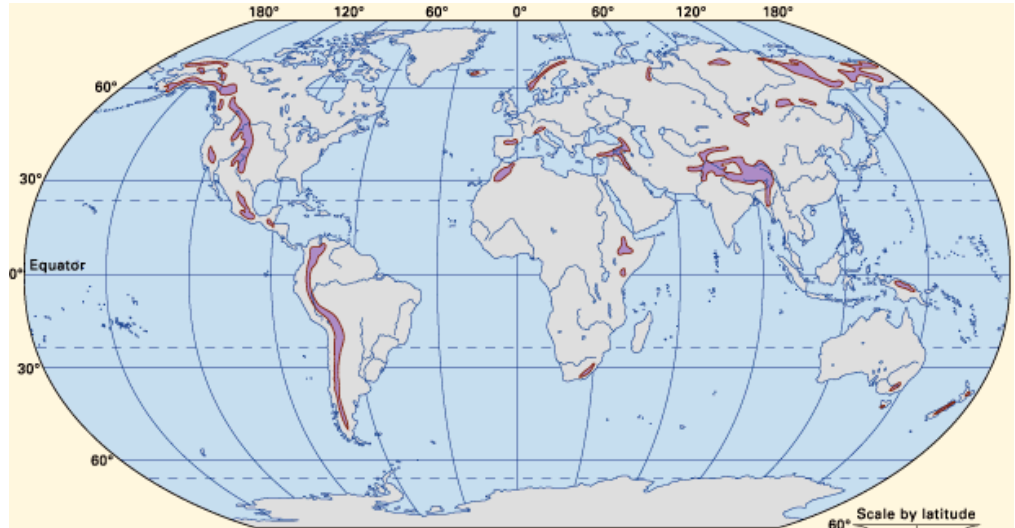

OTRĀ ATLASĒS ANKETA „KALNI”

I – KAS IR KALNI? KUR TIE IR?

1. Pasaules kartē atzīmē šos kalnu masīvus :

- Himalaji
- Kaukāzs
- Alpi
- Andi
- Kordiljeri
- Urāli
- Atlasa kalni
- Elsvērta kalni
- Dienvidu Alpi

2. Savieno kalnus ar to atrašanās vietu!

Aoraki (Kuka kalns, 3754 m)
 Everests (8848 m)
 Monblāns (4810 m)
 Kilimandžaro (5893 m)
 Akonkagva (6962 m)
 Makinlijs (6198 m)
 Vinsona masīvs (4892 m)
 Kostjuško (2230 m)

Āfrika
 Antarktīda
 Dienvidamerika
 Ziemeļamerika
 Austrālija
 Jaunzēlande
 Eiropa
 Āzija

3. Par cik grādiem (aptuveni) pazemināsies gaisa temperatūra, pakāpjoties kalnos par 200 m?

_____

4. Kurā no šiem aprakstīta vertikālā zonalitāte jeb augstumjoslojums? Apvelc pareizo atbildi!

- ... augstuma robeža kalnos, virs kuras sniegs nenokūst un krājas gadu no gada aizvien biežākā slānī.
- ... dabas zonu, tātad arī augu un dzīvnieku valsts, maiņa no kalna pakājes tuvojoties virsotnei. Tās mainās līdzīgi kā no ekvatora līdz polam.
- ... ir reljefa forma, kas paceļas augstu virs tuvākās apkārtnes. No pārējās apkārtnes kalnu nošķir skaidri saskatāma pakāje vai dažī mazāki pauguri.

5. Par kādu dabas objektu Latvijā iet runa?

..... Eliptiskas formas liepaugurs ar stāvām, gravu saposmotām nogāzēm. Garums 1,1 km, platums 650 m. Augstums 311,6 m. Atrodas Vidzemes augstienes Vestienas grēdas vidusdaļā. Daļēji to klāt egļu-bērzu mežs.

Tas ir _____

II – DŽĪVNIEKI KALNOS

6. Kuros kalnos (Alpi, Himalaji, Andi, Klinšu kalni) vai to pakājēs varētu satikt šādas dzīvnieku kompānijas?

Melnlūpu pīkstētājs *Ochotona curzoniae*, kalnu sarkanvilks *Cuon alpinus*, sniega leopards *Uncia uncia*, jaks *Bos mutus*, Temnika tragopans *Tragopan temminckii*

Amerikas pīkstētājs *Ochotona princeps*, melnais lācis *Ursus americanus*, puma *Puma concolor*, kojots *Canis latrans*, Kalifornijas kondors *Gymnogyps Californianus*

Viskača *Lagostomus maximus*, brillainais lācis *Tremarctos ornatus*, puma *Puma concolor*, guanako *Lama guanicoe*, kalnu kaķis *Felis jacobita*, krāču pīle *Merganetta armata*

Eiropas ģemze *Rupicapra rupicapra*, kalnu kaza *Capra ibex*, murkšķis *Marmota marmota*, klinšložņa *Tichodroma muraria*

---

7. Par kuru kalnos mītošu dzīvnieku ir šis stāsts?

Savvaļā dzīvo Andu kalnos 3000–5000 m augstumā virs jūras līmeņa, skarbā klimatā – vasarā gaisa temperatūra pa dienu pārsniedz 30°C ēnā, pa nakti nokrītas līdz 7°C, bet ziemā – zem nulles, akmeņainās vai smilšainās teritorijās ar nedaudz dzeloņainu krūmu, zālaugu un kaktusu. Slēpjas klinšu spraugās un alās, aktīvas galvenokārt naktī un krēslā. Čīles ziemeļos. Dienvidamerikas kalnos kādreiz bijis iespējams redzēt tūkstošiem šo dzīvnieku vienas pastaigas laikā. Eiropiešu ienākšana rietumu puslodē radīja palielinātu pieprasījumu pēc ādām, kas attiecīgi izsauca savvaļas dzīvnieku izplatības un skaita samazināšanos. Tagad tām draud izzušana savvaļā. Viena dāmu kažoka izgatavošanai vajadzīgs 150 šī dzīvnieka ādiņi, jo šie dzīvnieciņi nav sevišķi lieli. Savvaļā iegūto šo dzīvnieku kažoki tikuši pārdoti pat par 100 000 ASV dolāru. Kopš 20. gs. 60. gadu vidus kļuvušas par izplatītiem un iecienītiem mājas mīluljiem. Pašlaik visā pasaulē ir tūkstošiem, ja ne miljoniem šo mājas mīlulju. Dabiskā šī dzīvnieka kažoka krāsa ir zilgana, perlamutra krāsā vai brūnganpelēka, un parasti katram matiņam ir melns gals. Savukārt nebrīvē audzē visdažādāko krāsu dzīvniekus, arī pilnīgi melnus un baltus. Kažociņš ir ārkārtīgi biezs un mīksts. Katrs kažoka matiņš ir 2–4 cm garš, tas ir zīdains, mīksts un cieši pieguļ ādai. No vienas ādas poras (viena matu folikula) aug līdz 60 matiņiem.

Šis dzīvnieks ir _____

8. Kuri dzīvnieki izmanto šos pielāojumus dzīvei kalnos? Savieno atbilstošos.

Izmanto kalnos esošās augšupejošās gaisa strāvas, lai dotos barības meklējumos.

Klinšu damans
(Procapra capensis)

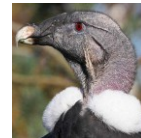
Ekstremitātēm ir gumijai līdzīgi spilventiņi, un tos klāj speciāls sekrēts, kas ļauj meistarīgi pārvietoties pa klintīm.

Klinškalnu kaza
Oreamnos americanus

Veic sezonālās migrācijas, kas galvenokārt saistītas ar barības pieejamību atšķirīgos augstumos dažādos gadalaikos.

Andu kondors
Vultur gryphus

III – AUGI KALNOS

9. Augstkalnu augiem jāpielāgojas visai skarbiem apstākļiem. Uzraksti, kādi pielāgojumi palīdz tiem izturēt:

a. stipru vēju, kas var izkaltēt lapas

---

b. aukstas naktis un dienas

---

10. Kādus pielāojumus dzīvei Augstkalnos vari nosaukt šim augam?

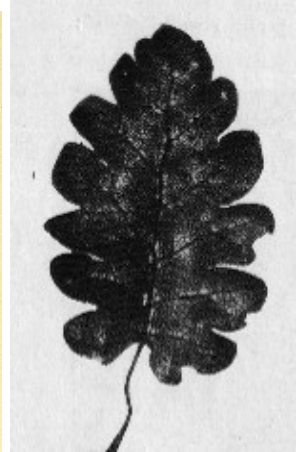

---

11. Šis Alpos (un dažos citos reģionos) sastopamais augs kādreiz ir audzis Latvijas teritorijā kopā ar ķērpjiem, sūnām, graudzālēm, pundurbērziem un pundurkārklēm. Šī auga vārdā nosaukta pat visa tā laikmeta augu valsts – driasa flora. Tagad par šo augu liecina purvu nogulumos atrastas vairākus tūkstošus gadu vecas lapiņas.
 Kā sauc šo augu?

Šo augu sauc _____

Papildjautājums 😊

12. Kāds sakars tradicionālajiem Siguldas spieķiem ar Alpiem?

_____

_____

_____

Atbilžu iesūtīšanas termiņš no 18. decembra līdz 12. janvārim

Ziņas par dalībnieku:

Vārds, Uzvārds _____

Skola, klase _____

E-pasts _____

Adrese _____

Telefons _____